

מבחן בתנ"ך

10 שני"ל

(תשפ"ו)

מבחן שני - מחוון

אנו רואים בקיום טוהר הבחינות משימה חינוכית, ערכית ומוסרית, שהמערכת כולה נקראת להיערך להצלחתה.

באחריות הנבחן/ הנבחנת לשמור על טוהר הבחינות בהתאם לכללים ולהנחיות בע"פ ובכתב על גבי שאלון הבחינה ועל ידי אחראי/ת הבחינה.

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :

בשאלון זה ארבע שאלות .

בכל שאלה שני סעיפים

ג. הניקוד לכל שאלה - 15 נקודות

סה"כ – 60 נקודות

ד. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם ללא פירושים.

כתוב בכתב ברור במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה) רשום כ"טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

יחידה ראשונה – בריאת העולם / סיפורים אוניברסליים

1. קרא את הקטע הבא מבראשית ד'.

ח. וַיֹּאמֶר קַיִן, אֶל-הָבֶל אָחִיו; וַיְהִי בִהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיִּקֶּם קַיִן אֶל-הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ. ט. וַיֹּאמֶר ה' אֶל-קַיִן, אֵי הָבֶל אָחִיךָ; וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי, הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי. י. וַיֹּאמֶר, מָה עָשִׂיתָ; קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, צֹעֲקִים אֵלַי מִן-הָאֲדָמָה. יא. וְעַתָּה, אָרוּר אַתָּה, מִן-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת-פִּיהָ, לִקְחֹת אֶת-דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ. יב. כִּי תַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה, לֹא-תִסֹּף תֵּת-כֹּחָהּ לָךְ; נָע וָנָד, תִּהְיֶה בָאָרֶץ. יג. וַיֹּאמֶר קַיִן, אֶל-ה': גָּדוֹל עֹנִי, מִנְּשֹׂא יָד הֵן גִּרְשָׁתָה אֹתִי הַיּוֹם, מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וּמִפְּנֵיךָ, אֶסְתֵּר; וְהָיִיתִי נָע וָנָד, בָּאָרֶץ, וְהָיָה כָל-מֹצְאִי, יַהַרְגֵנִי. טו. וַיֹּאמֶר לוֹ ה', לָכֵן כָּל-הֹרֵג קַיִן, שִׁבְעָתַיִם, יִקָּם; וַיָּשֶׂם ה' לְקַיִן אוֹת, לְבִלְתִּי הַפּוֹת-אֹתוֹ כָּל-מֹצְאוֹ

א. רבי אלעזר הקפר אומר: הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. הסבירו אמירה זו. (8 נקודות)

– כוונת רבי אלעזר היא שיש תכונות או התנהלויות אשר פוגעות במי שיש בו אתן עד כדי כך שהוא לא נהנה מחייו וכאילו יצא מן העולם. איכות החיים של הסובל מקנאה או תאוה או רדיפת כבוד, יורדת.

ב. האם נדודים הם עונש? האם זה עונש מספיק לרוצח? האם בכל זאת תוכלו לסנגר ולהגן על קין? (7 נקודות)

– כל תשובה הטיונית מתקבלת. לדוגמה – נדודים הם עונש כי אדם רוצה להתיישה במקום אחד ולבנות את חייו, למצוא את פרנסתו ולהקים משפחה. במקרה

על קין זה היה עונש לקין כי כל פרנסתו היתה מן
 האדמה וכך לא נותר לו מקור פרנסה. ועדיין, עונש
 על רצח צריק להיות כבד יותר. אולם לסנאט על קין,
 כי אלוהים דחה את מתנתו, ולו דחיה קשה מנשוא.
 ועדיין, גם עם ראשית קשים ביותר יש ללמוד
 להתמודד.

יחידה שניה – סיפורי האבות

2. קרא את הקטע הבא מבראשית ל"ב

ד וישלח יעקב מלאכים לפניו, אל-עשו אחיו, ארצה שעיר, שדה אדום. ה ויצו אתם,
 לאמר, כה תאמרנן, לאדני לעשו: כה אמר, עבדך יעקב, עם-לבן גרתי, ואחר עד-
 עתה. ו. ויהי-לי שור וחמור, צאן ועבד ונשפחה; ואשלחה להגיד לאדני, למצא-חן
 בעיניך. ז וישבו, המלאכים, אל-יעקב, לאמר: באנו אל-אחיק, אל-עשו, וגם הלך
 לקראתך, וארבע-מאות איש עמו. ח ויירא יעקב מאד, ויצר לו; ויחץ את-העם אשר-
 אתו, ואת-הצאן ואת-הבקר והגמלים--לשני מחנות. ט ויאמר, אם-יבוא עשו אל-
 המחנה האחת והכהו--והיה המחנה הנשאר, לפליטה. י ויאמר, יעקב, אלהי אבי
 אברהם, ואלהי אבי יצחק: ה' האמר אלי, שוב לארצך ולמולדתך--ואיטיבה
 עמך. יא קטנתי מכל החסדים, ומכל-האמת, אשר עשיתי, את-עבדך: כי במקלי,
 עברתי את-היבדן הזה, ועתה הייתי, לשני מחנות. יב הצילני נא מיד אחי, מיד
 עשו: כי-ירא אנכי, אתו--פן-יבוא והכני, אם על-בנים. יג ואתה אמרת, היטב איטיב
 עמך; ושמתי את-זרעך כחול הים, אשר לא-יספר מרב. יד וילן שם, בלילה ההוא;
 ויקח מן-הבא בידו, מנחה--לעשו אחיו.

א. לקראת הפגישה עם עשו עושה יעקב שלושה מעשים:

- מתכוון למאבק ומחלק את אנשיו נשותיו וילדיו לשני מחנות כדי
- שאחד לפחות ינצל.
- שולח מתנות פיוס לעשו.
- מתפלל

בססו והוכיחו טענה זו על ציטוטים מתאימים מן הקטע.
מה אתם הייתם עושים לקראת מפגש טעון הקשור שמטרתו פיוס
והשלמה עם חבר או בן משפחה?
(8 נקודות)

*כל תשובה האיונית תתקבל. לדוגמה: הייתי מראה
רצון טוב כמו יצק, מנסה לפייס ואיצור אורה טובה
המאפשרת שיחה והתקרבות.*

ב. אנו צאצאי יעקב לומדים ממעשיו. איזה פירוש לתנ"ך
מתאים לכם: סמלי (מעשה אבות סימן לבנים) או פסיכולוגי
ספרותי? נמקו.
(7 נקודות)
כל

*בחירה מנומקת תתקבל. לדוגמה: לדעתי מעשי
אבות הן סימן לבנים כי כמו שיצק יצא לאלות כק
לם עם ישראל, וכפי שיצק חזר ממנה כק לם עם
ישראל. או – לדעתי לסיפור זה מתאים פירוש
פסיכולוגי על יצק שצבר דרך ארוכה ששנתה אותו
וצעתה אותו לאדם טוב יותר.*

יחידה שלישית – יציאת מצרים עשרת הדברות וכיבוש הארץ

3. קרא את הקטע משמות כ'

ז זכור את-יום השבת, לקדשו. ח ששת ימים תעבד, ועשית כל-
מלאכתך. ט ויום, השביעי--שבת, לה' אלהיך: לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך
ובתך, עבדך ואמתך ובהמתך, וגרך, אשר בשעריך. י כי ששת-ימים עשה ה'

את-השמים ואת-הארץ, את-הים ואת-כל-אשר-בם, וינח, ביום השביעי; על-כן, ברח ה' את-יום השבת--ויקדשהו. **יא** כבד את-אביך, ואת-אמך--למען, יארכון ימך, על האדמה, אשר ה' אלהיך נתן לך. **יב** לא תרצח לא תנאף; לא תגנב, לא-תענה ברעך עד שקר. **יג** לא תחמד, בית רעך; לא-תחמד אשת רעך, ועבדו ואמתו ושורו וחמרו, וכל, אשר לרעך.

א. מהו חשיבותו של חוק לביסוס חברה אנושית? האם כל חברה צריכה חוק?
(8 נקודות)

חשיבותו של חוק לביסוס חברה אנושית גדולה. אי אפשר לנהל חברה ללא כללים, ללא נורמות, ולכן כל חברה צריכה חוק המסדיר את כל ציוני החברה.

ב. מה לדעתכם צריך לעשות כאשר ישנה התנגשות בין חוקים. למשל: אנו מכבדים את ההורים אבל הם אמרו לנו לעשות מעשה שאסור לעשותו?
(7 נקודות)

כאשר יש התנגשות בין חוקים, יש לקבל החלטה אינה מבנייהם חשוב יותר ולנהל על פיו.

יחידה רביעית – מלוכה גלות וגאולה

4. קרא את הקטעים משמואל ב' ה':
א ויבאו כל-שבטי ישראל, אל-דוד--חברונה; ויאמרו לאמר, הננו עצמך ובשרך אנחנו. **ב** גם-אתמול גם-שלשום, בהיות שאול מלך עלינו, אתה הייתה מוציא (המוציא) ומהבי, את-ישראל; ויאמר ה' לך, אתה תרעה את-עמי את-ישראל, ואתה תהיה לנגיד, על-ישראל. **ג** ויבאו כל-זקני ישראל אל-המלך, חברונה, ויכרת להם המלך דוד ברית בחברון, לפני ה'; וימשחו את-דוד למלך, על-ישראל.

ד בן-שלשים שנה דוד, במלכו; ארבעים שנה, מלך. ה בחברון מלך על-יהודה, שבע שנים וששה חודשים; ובירושלם מלך, שלשים ושלוש שנה, על כל-ישראל, ויהודה. ו וילך המלך ואנשיו ירושלם, אל-היבסי יושב הארץ; ויאמר לדוד לאמר, לא-תבוא הנה, כי אם-הסירך העורים והפסחים לאמר, לא-יבוא דוד הנה. ז וילכד דוד, את מצדת ציון--היא, עיר דוד. ח ויאמר דוד ביום ההוא, כל-מכה יבסי ויגע בצנור, ואת-הפסחים ואת-העורים, שנאו (שנואי) נפש דוד; על-כן, יאמרו, עיר ופסח, לא יבוא אל-הבית. ט וישב דוד במצדה, ויקרא-לה עיר דוד; ויבן דוד סביב, מן-המלוא וביתה. י וילך דוד, הלך וגדול; וה' אלהי צבאות, עמו

א. הפרק מציע מספר סיבות לבחירת מנהיג. מה לדעתכם צריכות להיות הסיבות לבחירת מנהיג? היותו קרוב אלינו? היותו מנהיג צבאי גדול? היותו איש רוח? היותו אדם צעיר או דווקא מבוגר? סיבה אחרת? נמקו. (8 נקודות)

___ כל תשובה של התלמיד תתקבל ובלבד שתהיה מנומקת. דוד *לעל* היה מוכר לאנשי חברון, איבד ענינו את אוליית עוד בימי שאול, כובש ירושלים, כותב תהילים, וצוד.

ב. מה הופך עיר לחשובה ומרכזית? המיקום שלה? היותה מוגנת וחזקה? איזו עיר אהובה עליכם בארץ ומה הסיבות לכך? (7 נקודות)

___ כל תשובה מנומקת תתקבל. ירושלים הככה לעיר חשובה כי היתה מוצנת והמיקום שלה היה מעמדותי - היא מקשרת בין שט יהודה לשט בנימין וכך שייכת למעשה לכל שטי ישראל.
